

(*Συνέχεια από την προηγ. σελ.*)

Και συνεχίζει το τραγούδι:

**Μα ο Χαρίσος τούλεγε σόπα για θα σε σφάξω
και κειά στο ρέματου γυαλού μέσα θα σε πετάξω.**

**Κια φησεμέ να πολεμώ ως είμαι μαθημένος,
μα ζωντανός δεν πιάνομαι γιατίμαι ορκισμένος.**

Εδώ ο λαϊκός τραγουδιστής εξυμνεί το πείσμα και την παλληκαριά του Χαρίσου και τον εμφανίζει ως ορκισμένο επαναστάτη.

Παρενθετικά αναφέρω ότι αργότερα ο Χαρίσος, αφηγούμενος τη ναυμαχία έλεγε στους χωριανούς του: «*Το μόνο πράγμα που φοβήθηκα ήταν μην πέσει καμιά βόμβα στα πυρομαχικά που είχαμε σ'αμπάρι και τιναχτούμε στον αέρα*».

Και συνεχίζει το τραγούδι:

**Ήταν ημέρα Σάββατο στο τέλος τη βδομάδας
που φάν' απ' τα εννιά χωριά μια Ρώσικη μπουρμπάδα
και φέρνει το παράγγελμα, διαταγή του Τσάρου,
ν' αφήσουνε το πλήρωμα και το καράβι ας πάρουν.**

Εδώ υπάρχει μια δεύτερη εκδοχή για το τέλος της ναυμαχίας ότι ένα Ρώσικο πολεμικό επενέβη τη τελευταία στιγμή και έσωσε το πλήρωμα και τα γυναικόπαιδα που είχε παραλάβει το "Αρκάδι" από την Αγία Ρουμέλη.

Ας μην ξεχνούμε ότι αυτή την εποχή οι μεγάλες δυνάμεις (Αγγλία, Γαλία, Ρωσία), επόπτευαν την περιοχή και φυσικά προς χάριν των συμφερόντων τους, ασκούσαν διαιτησία.

Προσωπικά θεωρώ την εκδοχή του τραγουδιού ότι ένα Ρωσικό πολεμικό επενέβη τη τελευταία στιγμή και έσωσε το πλήρωμα πλέον φυσιολογική από εκείνη της προσάραξης. Διαφορετικά, φαίνεται πολύ δύσκολο πως το "Αρκάδι" με τόσο σοβαρές ζημιές και καταδικωμένο από τρία πολεμικά πλοία, μπόρεσε να ξεφύγει και μάλιστα κατόρθωσε να διαλέξει για προσάραξη μια τόσο βολική και αμμώδη παραλία, δεδομένου ότι όλες οι ακτές από Αγία Ρουμέλη ως τη Παλαιόχωρα είναι πολύ απόκρημνες, βραχώδεις και ακατάλληλες να αράξει πλοίο και να αποβιβάσει το πλήρωμά του.

Αλλά ακόμη και στη περίπτωση της προσάραξης, αυτή υποθέτω ότι θα έγινε σε βάθος θάλασσας πάνω από δύο μέτρα και είναι δύσκολο να σκεφτούμε πως κατάφερε να αποβιβάσει πλήρωμα και γυναικόπαιδα με σχετικά μικρές απώλειες και μάλιστα υπό τη πίεση τριών Τούρκικων πολεμικών πλοίων!

Ας σημειώσουμε ότι τουλάχιστον από τον άμαχο πληθυσμό, ελάχιστοι θα εγνώριζαν κολύμπι. Ως πλέον φυσιολογικό φαίνεται η προσάραξη και η αποβίβαση να έγινε υπό τη προστασία Ρώσικου πολεμικού πλοίου, και το άγνωστο τραγούδι του Χαρίσου δίδει την αληθινή εικόνα και πλέον αληθοφανή εικόνα για το τέλος της ναυμαχίας.

Μετά από τη ναυμαχία αυτή δεν υπάρχουν αρκετά στοιχεία για τον Χαρίσο. Μετά το τέλος της μεγάλης επανάστασης του 1866-69, φαίνεται ότι ο Χαρίσος, ακολουθώντας τη μοίρα πολλών Σφακιανών, εγκατέλειψε το κατεστραμένο χωριό του τον Αϊ Γιάννη. Ίσως το πατρικό του σπίτι να ήταν καταστραμένο, άραγε πόσοι από τους γονείς, αδελφια και φίλοι θα ήταν ζωντανοί?

Ας θυμηθούμε το αντίστοιχο απόσπασμα του Β. Ψιλλάκη που περιγράφει την καταστροφή της επαρχίας των Σφακιών το καλοκαίρι του 1867, από τον Ομέρ ως εξής: «*Μετά από αυτήν δεν υπάρχει πλέον στα Σφακιά κατάλυμα (σπίτι) ή ναός, φυτία ή κτήνος ή πρόβατο. Δεν λαλεί πετεινός. Παντού στάκτη και φρικτή ερημία.*»

Ο Χαρίσος φαίνεται ότι γύρω στα 1870 πέρασε τα Σφακιά και αναζήτησε νέα πατρίδα στη περιοχή της σημερινής επαρχίας του Αγίου Βασιλείου του νομού Ρεθύμνης.

Το 1885 απέκτησε το μοναδικό του γιού τον Γιάννη.

Ως ορκισμένος επαναστάτης υποθέτω ότι έλαβε μέρος στην επανάσταση του 1877 όπου ο Χριστοδουλόρουσιος, συμπολεμιστής του στο Αρκάδι, ήταν αρχηγός του ανατολικού διαμερίσματος των Σφακιών. Επίσης έλαβε μέρος και στην επανάσταση του 1889. Μετά από αυτή την επανάσταση κυνηγημένος από τους Τούρκους, ακολουθώντας τη μοίρα πολλών επαναστατών αναγκάστηκε να εγκαταλείψει πάλι τον τόπο του και έφυγε στην Αθήνα. Εκεί συνέδεσε τόνομά του με το θρυλικό κατόρθωμα που «**σκοτώσε το θεριό**» στο Μαραθώνα.

Αν και αυτός ο άθλος δεν είναι μεγαλύτερος από τα ηρωικά κατορθώματα του μεγάλου πολεμιστή, που πέρασε όλη τη ζωή του στην επανάσταση (μόλις που πρόλαβε και έκανε ένα παιδί το οποίο αναγκάστηκε να εγκαταλείψει σε ηλικία 5-6 χρονών), είχε τρομακτική απήχηση και του έδωσε περισσότερη φήμη από ότι η συμμετοχή του στις επαναστάσεις.

Θα σας πω αυτή τη ιστορία, που είναι αληθινή, όπως την άκουγα μικρός από τον Πατέρα μου, σαν ένα από τα παραμύθια για θεριά δράκους και ηρωικούς πολεμιστές. «*Όταν ήτανε ο Χαρίσος στη Αθήνα βρέθηκε με παρέα και πίνανε ένα θράδυ σ'ένα καφενείο κάπου στη Κηφισιά. Κάποια στιγμή ένας στο καφενείο άνοιξε τη κουβέντα ότι φάνηκε πάλι το θεριό στο Μαραθώνα που τρώει τα πρόβατα και τρομοκρατεί τους κατοίκους.*

- **Και γιάντα δε πάτε να το σκοτώσετε?** του λέει ο Χαρίσος. Και ο τρομοκρατημένος κάτοικος απάντησε ότι είναι πολύ επικίνδυνο και ότι το φοβούνται και πάνω στη συζήτηση κάποιος απευθύνεται στο Χαρίσο και του λέει - **«και γιάντα δεν πάεις να το σκοτώσεις εσύ?»** Και ο επαναστάτης Χαρίσος του αποκρίνεται αμέσως: **«Ε! αύριο κιάλας θα πάω να το σκοτώσω»**. Όταν έφυγε και πήγε στο σπίτι του άρχισε την ετοιμασία, εγγέμισε το ντουφέκι του (εμπροσθογεμές) με μπόλικο μπαρούτι, έβαλε μέσα βόλια και μπρόκες. Το πρωί που ξύπνησε σκέφτηκε τι παράτολμο έργο ανέλαβε και ότι το θράδυ που πήρε τη γενναία απόφαση ήτανε και πιωμένος, αλλά είχε δώσει το λόγο του και δεν μπορούσε να τον αρνηθεί. **«Οι άντρες φαίνονται από το λόγο τους»**

Η διήγηση λέει ότι όταν πήγε στο Μαραθώνα οι κάτοικοι του υπέδειξαν το μέρος που ήτανε το θεριό. Όλο το χωριό ήταν μεζεμένο και παρακολουθούσαν από απόσταση τον Χαρίσο που κατευθυνότανε σε μια πυκνή συστάδα δένδρων και θάμνων για να σκοτώσει το θεριό. Όταν πλησίασε αρκετά άκουσε το σούρυσμό του και ένα τεράστιο και χοντρό φίδι ξεπρόβαλε από τα δένδρα και κατευθυνότανε εναντίον του. Ο Χαρίσος οχυρώθηκε σε ένα μεγάλο βράχο και περίμενε το θεριό. Όταν πλησίασε αρκετά με ανοιχτό το στόμα του άδειασε το ντουφέκι. Το θεριό έπεσε και σπαρταρούσε από τη μια μεριά του βράχου και ο Χαρίσος από την οπισθοδρόμηση του ντουφεκιού έπεσε από την άλλη. Τότε οι κάτοικοι έτρεξαν να τον γλυτώσουν γιατί όπως σπαρταρούσε το θεριό τον χτυπούσε με την ουρά του.

Το κατόρθωμα αυτό πήρε τις επόμενες μέρες θρυλικές διαστάσεις στην Αθήνα με αποτέλεσμα να τον καλέσει ο Βασιλιάς (Γεώργιος ο Α') στο παλάτι. Ο Βασιλιάς ρώτησε τον Χαρίσο τι χάρη θέλει να του κάνει και αυτός του απάντησε **« Να βασιτώ τάρματά μου όπου και να πάω »**

Αυτή είναι η ιστορία του Χαρίσου που σκότωσε το θεριό. Αυτός είναι ο Χαρισοξηρούχης. Αυτοί είναι οι πολεμιστές που μας χάρισαν την ελευθερία. Οι συνεχείς επαναστάσεις ανέδειξαν αφανείς ήρωες και μεγάλους αγωνιστές. Γέννησαν ανθρώπους που στη σκέψη τους είχαν μόνο τον αγώνα και το υψηλό ιδανικό της ελευθερίας. Αντίθετα με το πρόσφατο παρελθόν, που στη χώρα μας κυριάρχησε το πάθος για χρήμα και την εύκολη δόξα και μας οδήγησαν σε αυτή τη δεινή θέση που βρισκόμαστε. **Σήμερα ποιός θα σκοτώσει το Θεριό?**